

ASPLAN VIAK AS

Kjørboveien 20

1337 SANDVIKA

Trondheim, 17.08.2022

Att. Sigrid Vasseljen

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):

Saksbehandler:

22S22C89

2022/8245

Johan Danielsen

Avslag på søknad om å innføre og sette ut 400 praktmarikåper i staudeplantning i Trondheim

Vi viser til søknaden datert 11.07.2022 om tillatelse til å innføre og sette ut 400 praktmarikåper (*Alchemilla mollis*), som del av staudeplantning i Trondheim kommune.

Vedtak

Miljødirektoratet avslår søknaden om tillatelse til å innføre og sette ut praktmarikåper på eiendommene gnr/bnr 410/488 og 9/42 tilhørende Trøndelag fylkeskommune i Trondheim kommune. Vedtaket er fattet etter forskrift om fremmede organismer §§ 6 og 10.

Kort om bakgrunnen for saken

Det er søkt om utsetting av 400 praktmarikåper som del av staudeplantning. Det oppgis følgende risikoreduserende tiltak og mulige virkninger på biologisk mangfold:

"A. mollis vil i dette tilfellet plantes i et urbant gatemiljø i by. Plantefeltene avgrenses av faste dekker; gate, sykkelveier og fortau. Feltet er ikke tilknyttet naturområde. Busk- og staudefeltene settes sammen av mange ulike stauder - og vil skjottes slik at A. mollis ikke får utstrekning på bekostning av andre plantearter.

A. mollis er godt beskrevet i Artsdatabanken, se link under. Lenke(r) til dokumentasjon om uheldige følger for biologisk mangfold: - <https://artsdatabanken.no/fremmedarter/2018/N/220>."

Miljødirektoratets vurderinger

I utgangspunktet må den som ønsker å innføre og sette ut organismer av en art som ikke finnes naturlig på stedet ha tillatelse fra Miljødirektoratet etter forskrift om fremmede organismer § 10. Forskriften § 11 inneholder en rekke unntak fra dette kravet, blant annet for utsetting av risikovurderte landlevende planter i private hager.

Utplantingen skal ikke skje i privat hage. Vurdering av søknader om utsetting av fremmede organismer baserer seg på naturmangfoldloven med forarbeider, forskrift om fremmede arter med veileder og eventuelle klagesaksavgjørelser fra tidligere saker, samt faglig skjønn.

Vi kan ikke gi tillatelse til å innføre og sette ut fremmede organismer dersom det er grunn til å tro at det vil føre til vesentlig skade på det biologiske mangfoldet.

Dersom vi har grunn til å tro at utsettingen vil føre til uheldige, men ikke vesentlige, konsekvenser, må vi gjøre en skjønnsmessig vurdering. I vurderingen er fordelene med

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00

E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljodirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391

Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

innførselen og om fordelene kan oppnås på andre måter viktige momenter. Vi vurderer også risikoen organismen utgjør for det biologiske mangfoldet og avstanden til viktige naturtyper og arter i nærheten som den kan påvirke.

Kunnskapsgrunnlag for praktmarikåpe

Praktmarikåpe er i Artsdatabankens risikovurdering i 2018 kategorisert til svært høy risiko (SE). Artsdatabanken oppsummerer risikovurdering av arten slik:

"Praktmarikåpe Alchemilla mollis er en flerårig, nokså grov, om lag halvmeterhøy urt med aseksuell frøformering. Arten kommer opprinnelig fra fjellområder i Øst-Karpatene, Kaukasus, Tyrkia og Nord-Iran. Frøformeringen er meget effektivt, og fruktene spres med vind (korte avstander), folk, dyr og transportmidler.

Praktmarikåpe ble først funnet forvillet i Oslo i 1938 på et jorde mellom Frognerdammen og Smestad. Det gikk hele 26 år til neste funn av arten i VA Kristiansand i 1964. Fra 1964 synes arten ha etablert reproduserende bestander (først registrert i VA Kristiansand: Gimlemoen) og er nå etablert (mer eller mindre) i alle fylker til og med Troms, med ekspansjon fra et utall spredningssteder fordi praktmarikåpe er blitt en av de aller mest brukte artene i offentlige parkanlegg.

Praktmarikåpe er innført til landet som prydplante og har økt enormt i popularitet i hager, parker og offentlige anlegg de siste par tiårene, f.eks. med masseplantninger i Bjørvika i Oslo og rundt Oslo lufthavn Gardermoen. Fruktene kan spres med vind eller dyr og sprer seg derfor uten store problemer.

Arten har et stort invasjonspotensial på grunn av maksimum skår på median levetid og høg (med usikkerhet til moderat) ekspansjonshastighet. Arten er i spredning over hele landet til nord i Finnmark og opp til grensa mot lågalpint belte. Hoveddelen av ekspansjonen er skjedd de siste 20 år i sammenheng med en mer omfattende bruk i hager og grøntanlegg. Arten har hatt en kraftig ekspansjon på Island mellom 2006 og 2010 (R. Elven og H. Solstad pers. observ.). Arten er også i spredning på Færøyene og er problematisk på grunn av at den fortrenger andre planter. Den ser dessuten ut til å være vanskelig å bekjempe.

Vi anser at praktmarikåpe har middels store økologiske effekter. Arten har til nå i hovedsak forvillet seg til skrotemark og vegkanter. På Island og Færøyene har den etablert seg i semi-naturlig eng (og annen kulturmarkseng som er en truet naturtype), til dels med mye fortrenning av hjemlige arter, og det har den også potensial for å gjøre i Norge. Vi forventer stor spredning og større effekter i naturen av denne arten i kommende tiår.

Konklusjon

Praktmarikåpe vurderes som en svært høy økologisk risiko fordi den har et stort invasjonspotensial i kombinasjon med at vi forventer at den vil få middels store økologiske effekter ved at den etablerer seg og fortrenger andre arter, særlig i kulturmarkseng med sårbare/truete arter, men også i kystlynghei, boreal hei og beitemarker. Dette er en endring fra høy risiko i forrige vurderingsrunde. Årsak til endring er at påvirkning på truete arter er tillagt mer vekt denne gangen.

Risikovurderingen gjelder arten generelt, dvs. inkludert det som måtte foreligge av forvillede kultivarer (sorter). Datamaterialet som ligger til grunn for vurderingen, skiller ikke mellom ulike kultivarer, og slike kan derfor ikke vurderes separat med utgangspunkt i de data vi har tilgjengelig. Miljødirektoratet har bedt om en økologisk risikovurdering av kultivaren 'Select'. Navnet er ikke akseptert hverken av Royal Horticultural Society (se <http://apps.rhs.org.uk/horticulturaldatabase/HortGenera.asp>) eller i Svensk kulturväxtdatabas (se <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/skud/vaxtnamn>), men vi finner treff på mange planteskoler som bruker dette navnet. Vi finner svært lite relevant informasjon om denne kultivaren. Det er ikke noe som tyder på at den har egenskaper som skulle tilsi en annen

*risikovurdering enn den som er gitt for arten generelt. Vi har ikke undersøkt i hvilken grad andre kultivarer av *Alchemilla mollis* har dokumenterte egenskaper som vil kunne påvirke invasjonspotensialet og/eller økologisk effekt slik at man kunne forvente en annen risiko enn den som gis i den generelle vurderingen av arten."*

Avstand til verdifulle kulturlandskap og viktige naturtyper samt samla belastning fra fremmede organismer

Området det søkes om utplanting av praktmarikåpe på, ligger innenfor slike avstander fra ulike relevante naturverdier og i forhold til samlet belastning fra relevante fremmede arter (Kilde: Naturbase og Artskart):

Naturverdi	Kategori	Avstand
Rotvoll	Nasjonalt verdifullt kulturlandskap	500-1000 m
Lademoen park	Regionalt verdifull naturtype	mindre enn 100 m
Lademoen kirkegård	Regionalt verdifull naturtype	mindre enn 100 m
Dronning Mauds minne	Regionalt verdifull naturtype	mindre enn 100 m
Ladehammeren, sørvest, Sørvendte berg og rasmarker	Nasjonalt verdifull naturtype	500-1000 m
Ladehammeren, sørvest, Sørvendte berg og rasmarker	Nasjonalt verdifull naturtype	500-1000 m
Rotvollskogen, beiteskog	Regionalt verdifull naturtype	500-1000 m
Nedre Charlottenlund, gammel furuskog	Lokalt verdifull naturtype	500-1000 m
Nedre Charlottenlund, gammel furuskog	Lokalt verdifull naturtype	500-1000 m

Fremmed art	Kategori	Avstand
Platanlønn	Svært høy risiko	mindre enn 100 m
Vinterkarse	Svært høy risiko	mindre enn 100 m
Legepestrot	Svært høy risiko	mindre enn 100 m
Hvitsteinkløver	Svært høy risiko	100-500 m
Rødhyll	Svært høy risiko	100-500 m

Oppsummering og konklusjon

Det søkes om utsetting av 400 planter av praktmarikåpe over et relativt stort område. Dette gjør oppfølging av spredning vanskelig. Praktmarikåpe er satt i høyeste risikokategori i fremmedartslista av Artsdatabanken. Den har stort spredningspotensiale og er dokumentert å påvirke flere arter og naturtyper negativt gjennom konkurranse og invadering av naturtyper.

Det søkes om utsetting av fremmede organismer på offentlig areal eid av fylkeskommunen. I slike saker stilles det større krav enn til f.eks. private hageeiere til utredning av alternative arter som ikke er fremmede.

Utplantingen er planlagt mindre enn hundre meter fra tre viktige naturtyper og mindre enn en kilometer fra nasjonalt viktig kulturlandskap. Vår vurdering er at det er svært sannsynlig at slik utplanting vil medføre at praktmarikåpe sprer seg til disse naturverdiene og være til skade for naturmangfoldet. Vi vurderer at utsettinga kan føre til svært uheldige-, men ikke vesentlige følger for naturmangfoldet. Det kan derfor formelt sett, vurderes å gi tillatelse.

Miljødirektoratet kan ikke se at fordelene oppveier den svært store risikoen utplantinga innebærer for naturmangfoldet. Det framgår heller ikke av søknaden hvorfor det ikke kan brukes norske, eller andre arter med mindre risiko for naturmangfoldet.

Vi finner at faren for skade på naturmangfoldet her er for stor til å gi tillatelse til utplantingen, og avslår derfor søknaden.

Klagerett

Dere og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket, jf. forvaltningsloven kap. VI. Fristen for å klage er tre uker fra du har mottatt dette brevet. Klagen sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Janne Øvrebø Bohnhorst
seksjonsleder

Johan Danielsen
seniorrådgiver

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet

Postboks 8013 Dep

0030 OSLO

Mattilsynet

Postboks 383

2381 Brumunddal

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG

Postboks 2600

7734 Steinkjer